

Пітер Мейл
Рік у Провансі

Peter Mayle

*A Year
in Provence*

Пітер Мейл

*Рік
у Провансі*

Харків

 Vivat
ВИДАВНИЦТВО

2020

УДК 910
М45

Серія «Дозвілля»

Вперше опубліковано у Великій Британії
Hamish Hamilton, Ltd., Лондон, 1989

Перекладено за виданням:
Mayle, Peter. *A Year in Provence* / Peter Mayle. —
New York : Vintage Books, 1991. — 224 p.

Переклад з англійської *Остана Гладкого*
Дизайнер обкладинки *Віталій Котенджі*

*Дженні,
з любов'ю і вдячністю*

Мейл П.
М45 Рік у Провансі / Пітер Мейл ; пер. з англ. О. Гладкого. — Х. : Віват, 2020. — 256 с. — (Серія «Дозвілля», ISBN 978-966-942-828-8). ISBN 978-966-982-094-5 (укр.) ISBN 978-0-679-73114-6 (англ.)

Дотепна та відверта розповідь Пітера Мейла — це наснажлива пригода й захоплива мандрівка Провансом для кожного читача. У товаристві любой дружини, а також з двома великими собаками автор книжки здійснив свою найзаповітнішу мрію: переїхав з галасливого великого міста в мальовниче село на півдні Франції, у старовинний прованський будинок. Вони поволі пізнають особливості тутешнього життя: від традиційної кухні й місцевого французького діалекту до унікальної манери спілкування провансальців, адже сусіди повсякчас допомагають, розважають, плутають і не перестають дивувати британську родину. Книжка легко перенесе читача в казкову атмосферу Провансу — з його простими земними насолодами та незвичним ритмом життя, у якому визначальними є примхи природи, а не сюрпризи шалених буднів, як у мегаполісах.

УДК 910

ISBN 978-966-942-828-8 (серія)
ISBN 978-966-982-094-5 (укр.)
ISBN 978-0-679-73114-6 (англ.)

© Peter Mayle, 1989
© ТОВ «Видавництво «Віват»»,
видання українською мовою, 2020

Січень

Рік розпочався з ланчу.

Ми добре знали, що новорічний вечір, з усіма його одинадцятигодинними надмірами й нездійсненими обітницями, нас гнітитиме силуваною радісністю й опівнічними тостами та поцілунками. А тому, коли ми почули, що в селі Лакост за кілька миль від нас господар «Ле-Сіміан» пропонує своїй люб'язній клієнтурі ланч на шість страв з рожевим шампанським, нам здалося, що це значно веселіший спосіб розпочати нові дванадцять місяців.

До 12:30 невеликий ресторан з кам'яними стінами був заповнений. Подекуди було видно солідні животи — цілі родини, чия *embonpoint*¹ постала через старанне просиджування за столом протягом двох-трьох годин і невідступне додержання улюбленого французького ритуалу. Господар ресторану, чоловік, що якимось чином опанував мистецтво плинної ходи, попри вельми огрядну статуру, одягнув з нагоди того дня оксамитовий жакет і краватку-метелика. Його вуса, лискучі від бріоліну, пристрасно дрижали, коли він диригував над меню: фуа-гра, омаровий мус, запечена яловичина *en croûte*², салати, заправлені прованською

¹ Тілистість, огрядність (фр.).

² Зі скоринкою (фр.).

олією, добірні сири, надивовижу легкі десерти, *digestifs*¹. За кожним столом господар виконував справжню гастрономічну симфонію, цілує кінчики пальців так часто, аж намозолив губи.

Пролунало останнє *bon appétit*², і товариська, майже непопушна тиша залягла в ресторані після того, як їжі нарешті віддали належну увагу. Сидячи за столом, ми з дружиною згадували свої попередні Нові роки, які нам здебільшого довелося зустрічати під густо захмареним англійським небом. Сонячне світло і ясну блакить над головою було непросто пов'язати з першим січня, але, як раз у раз нам повторювали всі, тут це річ звичайна. Ми-бо, зрештою, у Провансі.

Ми бували тут раніше як туристи, що на два чи три тижні приїжджали щороку за справжнім теплом та яскравим світлом. І щоразу, коли їхали — з облупленими носами й жалем на серці, — ми обіцяли собі, що одного дня тут житимемо. Ми говорили про це кожної довгої сірої зими та вологого зеленого літа, з непереборною тугою дивилися на фотографії сільських ринків і виноградників, мріяли про те, як нас будитиме сонце, зазираючи у вікно спальні. І тепер, здивувавши навіть себе, ми саме так і вчинили. Вирішили остаточно та придбали дім, пішли на курси французької, попрощалися з усіма, переправили морем двох своїх собак і зажили емігрантським життям.

Урешті-решт усе це сталося швидко — майже імпульсивно — завдяки будинку. Ми побачили його одного дня і вже перед вечерею подумки туди переїхали.

Його зведено над сільською дорогою, що пролягає між двома середньовічними гірськими селами Менерб і Боньє, у самому

¹ Дижестив (*фр.*) — лікери або інші міцні напої, які подають після їжі для покращення травлення.

² Смачного (*фр.*).

кінці путівця, оброслого вишнями й виноградом. Це *mas*¹, збудований з місцевого каменю, що за дві сотні років під вітром і сонцем набув проміжної барви, щось середнє між блідо-медовим і блідо-сірим. Він з'явився у XVIII столітті з однією лише кімнатою і, як годиться сільськогосподарським спорудам, безладно розширювався, щоб умістити дітей, бабусь, кіз та реманент, поки не виріс нетиповим триповерховим будинком. Від нього просто віяло міцністю. Спіральні сходи, які підносилися з винного *cave*² аж на верхній поверх, були вирізані з масивних кам'яних плит. Стіни (декотрі з метр завтовшки) зведено так, щоб вони витримували містраль — вітер, який, подекуть, може відірвати вуха в осла. До затилля будинку прилягало обгороджене подвір'я, а далі — басейн з білосніжного білого каменя. Там було три джерела, росли стрункі зелені кипариси, живоплоти з розмарину та гігантське мигдалеве дерево. І коли ми побачили дерев'яні віконниці, напівзачинені, як сонні повіки під полуденним сонцем, то більше опиратися не могли.

Також він був забезпечений — як лише можна забезпечити будинок — від повзучих жахів нової забудови. Французи мають схильність зводити *jolies villas*³ повсюди, де дають на це змогу будівельні норми, а іноді й там, де не дають, зокрема в місцевостях ще не зіпсутих, серед прекрасних сільських краєвидів. Ми бачили, як їх потворні форми хутко обростають старе ринкове місто Апт — це коробки, збудовані з того особливого роду мертвотно-рожевого цементу, що залишається мертвотним, хоч скільки дощу виле на нього негода. Сільську місцевість у Франції зовсім не скрізь можна вважати безпечною, якщо

¹ Сільський будинок на півдні Франції (*фр.*).

² Льох (*фр.*).

³ Чудові вілли (*фр.*).

її не захищено офіційно, і одна з величезних принад цього дому полягала в тому, що його зведено в межах національного парку, священної французької спадщини, яка недосяжна для бетономішалок.

Гори Люберон підносяться відразу за будинком на висоту майже 3500 футів¹ і тягнуться глибокими складками майже на 40 миль² із заходу на схід. Кедри, сосни й карликовий дуб вкривають їх вічно зеленню, а також правлять за прихисток для кабанів, кроликів і дичини. Дикі квіти, чебрець, лаванда та гриби ростуть між скелями й під деревами, а із самої вершини ясного дня видно Альпи Верхнього Провансу з одного боку і Середземне море — з другого. Більшу частину року можна йти вісім чи дев'ять годин і не побачити жодної машини чи людини. По суті, наш задвірковий сад розстиляється ще на 247 000 акрів³ далі — справжній рай для собак і незнищенна барикада, що захищає від нападу нежданих сусідів з тилу.

Сусіди, як виявилось, у селі мають таку вагу, про яку в містах навіть не уявляють. Ви можете прожити роки у квартирі в Лондоні чи Нью-Йорку, словом не перемовившись із людьми, що мешкають за шість дюймів⁴ від вас, по той бік стіни. У селі, де найближчий до вас дім стоїть за сотні ярдів⁵, сусіди є невід'ємною частиною вашого життя, і так само ви — їхнього. А якщо ви іноземці, а тому не такі, як усі, то до вас придивляються з іще більшим інтересом. І якщо, на додачу, ви дістаєте в спадщину довготривалу й делікатну сільськогосподарську

¹ Один фут дорівнює 0,3048 м.

² Одна миля дорівнює 1,609 км.

³ Один акр дорівнює 4047 м².

⁴ Один дюйм дорівнює 2,54 см.

⁵ Один ярд дорівнює 91,44 см.

угоду, то досить швидко усвідомите, що від ваших уподобань та рішень залежить добробут іншої сім'ї.

Нас познайомило із сусідами подружжя, у котрого ми придбали дім, під час п'ятигодинного обіду, що відбувся в атмосфері щирої взаємної доброзичливості й майже цілковитого браку розуміння з нашого боку. Говорили французькою мовою, але не тою, яку ми вивчали з підручників і слухали на касетах. То було багате, соковите патуа¹, що зароджувалося десь у глибині горла й проходило, шифруючись, крізь носові канали, перш ніж стати мовою. Напівзнайомі звуки можна було тьмаво розпізнати як слова, що випливали з круговертей і чорторіїв прованської мови: *demain*² перетворювалося на *demang, vin*³ — на *vang, maison*⁴ — на *mesong*. І саме собою це не становило б проблеми, якби слова вимовляли у звичайному розмовному темпі й без подальшого прикрашання; однак їх випалювали, як із кулемета, часто додаючи насамкінець додатковий голосний на удачу. І якщо вам пропонували хліба, то це невинне питання з першої сторінки «Французької для початківців» оберталось в щось суцільне й гугняве. *Encore dupanga?*⁵

На щастя для нас, гарний гумор і приязність наших сусідів були очевидні навіть тоді, коли те, що вони говорили, було сховане за сімома печатями. Анрієтт — смаглява гарна жінка, з невгасною усмішкою, яка із запалом справжнього спринтера бажала дістатися фінішу кожного речення, встановивши

¹ Від *фр. patois* — мова або діалект, що є нестандартизованим варіантом певної офіційної мовної системи, а у Франції також інколи становить маркер соціального розрізнення як мову простих сільських мешканців.

² Завтра (*фр.*).

³ Вино (*фр.*).

⁴ Будинок (*фр.*).

⁵ Ще хліба? (*Фр.*)